

MUISTOJA OPPILAISTA

Olin Lahden kauppappilaitoksen lehtorina kahdessa jaksossa. Ensin kaksi vuotta 1960-1962, sitten välillä Helsingin Käsityönopettajaopistossa taloudellisen kasvatuksen opettajana ja syksystä 1969 jälleen Lahdessa. Keväällä 1996 jäin eläkkeelle. Kauppaoppi ja -oikeus muuttui 1970-luvulla liiketoiminnaksi, kunnes siitä tuli yritystalous ja hallinto, mikä nimitys mielestäni parhaiten vastaa oppiaineen sisältöä.

Ensimmäisen kauden aikana opettajat teitittelivät oppilaita. Kun esitin kysymyksiä, annoin vastausvuoron näin: "Herra Paananen", "Rouva Liukko", "Neiti Hyytiäinen". Toisen kauden alkuvuosina käytin etu- ja sukunimeä, sitten aloin sinutella.

Herra Jalo Paananen esitti itsekkin tiukkoja kysymyksiä kuten myös herra Esko Passila. Yhä muistan Paanasen kysymykset, kun täytettiin liikevaihtoveroilmoitusta. Hän oli tarmokas myös kiltakunnan puheenjohtajana. Sain tiedon, että Vaasan kauppappilaitoksessa tehdään kurssijulkaisu. Kerroin tästä Paanasen luokalle vuoden 1962 alkuviikkoina. Hän päätti oitis, että Lahdessa myös. Oppilaat ja opettajat valokuvattiin, tekstit kirjoitettiin, ilmoitukset hankittiin, ja kirja oli valmiina toukokuussa. Kiltakunnan kurssijulkaisusta tuli perinne. Minulla on niitä kasapäin, ja niistä etsin oppilaitteni nuoruuden kuvat ja samalla koulumuistot.

Jalo Paanasen suurin tempaus lienee kuitenkin ollut ajokortin hankkiminen opiskelijoille. Hän neuvotteli kaupungin autokoulujen kanssa edullisen yhteishinnan, johon silti sisältyi osuutta myös kiltakunnalle. Ruokatunnin aikana ja koulupäivän jälkeen Ståhlberginkadulla oli pitkä rivistö autokouluautoja, ja tietyn lukujärjestyksen mukaan tämäkin opiskelu tapahtui. Joka viides oppilas sai ajokortin. Edullisen hinnan vuoksi myös muutamat opettajat kävivät "Paanasen autokoulun". Näin teki myös rehtori Karkinen, joka ilokseen sai kortin ja lähti heti ajamaan Helsingin kauppatorille ostamaan silakoita. Rouva Karkisen lisäksi mukana oli myös Eila Lindberg, joka kertoi, että "ajaminen tapahtui leveällä otteella mutkat suoriksi".

Kun WSOY pyysi minua keväällä 1977 yritystalouden oppi- ja tietokirjatyöryhmän jäseneksi, oli kirjoissa teoriaosan jälkeen kuvaus, miten asiat hoidetaan Jalo Paanasen perustamassa Makron Oy:ssä. Muutkin entiset oppilaat auttoivat. Ilkka Maunulalta, joka työurallaan toimi mm. Suomen suurlähetystössä Prahassa kaupallisena avustajana, sain käytännön esimerkkejä Suomen ja SEV-maiden kaupasta. Tämä liittyi aikaan, jolloin Neuvostoliitto oli olemassa, ja kaupankäynnissä sen ja muiden sosialistisen talousjärjestelmän maiden kanssa oli aivan omat erikoiskuviot.

Neiti Marjatta Hyytiäinen valmistui ylioppilasmerkonomiksi keväällä 1961. Olin hänen luokanvalvojansa. Kun näin hänet kesäloman jälkeen kaupungilla, hänet oli valittu kaupunginjohtaja Olavi Kajalan sihteeriksi. Kaupunginjohtajalla ei ollut aikaisemmin sihteerinä ja toripalaverissa keskusteltiin, tarvitseeko kaupunginjohtaja sihteerinä. Itse puolestani ajattelin, miten Kajala oli selvinnyt ilman sihteerinä, sillä jo koululaisena näin hänen kiiruhtavan tilaisuudesta toiseen ja yleensä aina hieman myöhässä.

Myöhemmin neiti Hyytiäinen oli Marjatta Hietasena Mallasjuoma Oy:n palveluksessa. Tämä yritys antoi työpaikan monille Lahden kauppaoppilaitoksessa opiskelleille. Sinne myös tehtiin yritysvierailuja, ja vastaavasti sieltä soitettiin koululle. Kerran sain pyynnön tuoda oppilaita suorittamaan makuvalinta kolmesta vaihtoehdosta. Ymmärsin keskustelusta, että oppilaiden makutestin tulos olisi lopullinen valinta. Erittäin tunnollisesti ylioppilas pohjaisen laskentalinan opiskelijat maistelivatkin ja antoivat salaiset pisteensä. Kyseessä oli vuoden 1976 kisojen Olympiapalma.

Mallasjuomalta Marjatta Hietanen siirtyi kauppaoppilaitoksen konekirjoitusopettajaksi. Entisistä oppilaistani myös Kaija Varjola-Vahvelaisesta tuli kollega. Olin kuulemma keväällä 1976 sanonut, että jos jatkaa opiskelua juristiksi, kannattaa valita kansainvälinen liikejuridiikka. Kaija Varjola-Vahvelaisesta tuli oikeusopin lehtori. Leena Laakkalasta filosofian maisteri ja asiakaspalvelun ja markkinoinnin opettaja. Kun olin jo eläkkeellä, Ullamari Tuominen valmistui kauppaopettajaksi erikoisalanaan logistiikka.

1970-luvun alussa kauppakouluun tuli Lahden osuuskaupan myymäläautoa kuljettanut Mikko Ketonen. Kysyin mitä tahansa, hän aina tiesi. Opastin hänet Lahden yhteiskoulun iltalinjalle. Työn ohessa hän suoritti ylioppilastutkinnon. Kun hänet seuraavan kerran tapasin, hän oli kauppatieteiden maisterina Kauppatieteellisen yhdistyksen sihteeri ja toimipaikkana Helsingin kauppakorkeakoulu. Täältä hän siirtyi kauppakorkeakoulun Mikkelin yksikön johtajaksi.

Syksyllä 1988 kouluun perustettiin ylioppilas pohjainen hiihtourheiluluokka. Oppilaista kunnostautui erityisesti Jaana Savolainen. Muista urheilijoista muistan vaikkapa Aarno Muskun, joka 1960-luvulla oli pikajuoksun ykkösnimiä. Suomi-Ruosti maaotteluissa istuin varta vasten Olympiastadionilla maalinauhan lähellä, sillä Musku juoksi kuten sitä ennen Voitto Hellsten.

Sitten tulivat jalkapalloilijat Heikki Lampi, Risto Rautemaa, Ari Tupasela, Jari Maisonlahti, Jari Rinne, Ismo Korhonen ja monet muut. Kaikki he lähtivät todistukset kainalossa yrityselämän eri tehtäviin.

Kun Juha Rehulasta tuli Hollolan valtuutettu, apulaisrehtori Irja Suomalainen opasti häntä näin: "Ettekö tiedä, ettei valtuutettu voi istua hajareisin pulpetin päällä. Ja on suotavaa olla solmio kaulassa". Tämän jälkeen Rehula käveli koulun käytävillä salkku kädessä ja solmio kaulassa. Kanssaopiskelijat alkoivat heittää huulta, että "siinä kansanedustaja menee". Eivät olleet väärässä.

Erään kerran Timo Jakola tuli kertomaan, että hän on perustamassa Saksalaan vanhaan varastorakennukseen diskoa keski-eurooppalaisen mallin mukaisesti. Ryhdyimme laatimaan liiketoimintalaskelmia. Vähän ajan kuluttua Jakola näytti minulle tunnin jälkeen kuvaluonnoksiaan. Ällistyin taidokkaasta värien käsittelystä. Kehotin ehdottomasti jatkamaan. Kävin heti Jakolan ensimmäisessä näyttelyssä ja sen jälkeen lukuisissa muissa. Aivan erityisen hienolta tuntui, kun syksyllä 1998 Suomen Berliinin suurlähetystössä erään matkan yhteydessä sain tiedon, että seuraava taidenäyttely lähetystön tiloissa on Timo Jakolan näyttely.

Jakolan diskoajatukset jäivät, mutta hänen kaavailemaansa diskoon pääsin tutustumaan, kun olin ulkomaankaupan pitkän saksan lukijoiden kanssa opintomatalla Frankfurtissa keväällä 1988. Oppilaat lähtivät kaupungin laidalla olevaan tehdasrakennuksesta modernisoituun diskoon. Minä mukana. Elämäni ensimmäisen ja kaiketi viimeisen kerran hytkyin valonheittimien ja savupommien ryydittämänä.

Lahden Soroptimistiklubin jäsenenä kävi niin, että ennen minua klubin presidenttinä oli 1960-luvun "Neiti Sorvali" eli mainonnan ja markkinoinnin ammattilainen Leena Miestamo ja minun jälkeeni ylioppilasmerkonomi, lastentarhanopettaja ja päiväkodin johtaja Liisa Nurmi. Oli kotoista.

Kun Salingerin "Sieppari ruispellossa" ilmestyi vuonna 1961, ilmaantui luokkiin monta siepparia, joista paras oli Kari Knuutila. West Side Storyn roolihahmoja ja sävelmien hyräilyä alkoi olla käytävillä. Myöhemmin Hanski Kinnunen pyöritteli levyjä päässään, kun minä levittelin pulpeteille Kauppalehden protestilistoja. Ja ihan vastikään Vehmersalmen kirkkoherra Kimmo Kivelä lähetti sähköpostia, miten kauppaopiston oppien avulla hänen seurakunnassaan paperi- ja talousasiat olivat piispantarkastuksessa niin hyvässä kunnossa, että kaiketi sen vuoksi hänestä tuli Suomen nuorin rovasti.

Kun siis nyt muistelen menneitä vuosia ja oppilaita, näen silmissäni

miten liehui pojilla hiukset ja housujen puntit,
sitten tulivat jupit ja juntit.

Näen miniä, midiä, mikroa, maksia,
joskus tarvittiin kangasta, joskus taas saksia.

Niin paljon oppilaat minulle antoivat,
nuoruutta, riemua kouluun kantoivat.

Kun menneiden päivien arkkua avaan,
tuhansittain muistoja mieleeni palaa.

KIITOKSIA!